

Zeven PvL kernconcepten in Samen Opleiden en Professionaliseren

Missie

Het opleiden tot vakbekwame leraren die het unieke van iedere leerling erkennen en hen alle leerkansen bieden zichzelf te ontdekken en ontplooiën tot verantwoordelijke, zelfbewuste en betrokken wereldburgers.

Passie voor Leren

Kernwaarden/overtuigingen

- **Authenticiteit:** je beste zelf; ontdekken wie je bent; ontwikkelen professionele identiteit
- **Ontwikkelingsgerichtheid:** nieuwsgierig zijn; open staan voor groei; nemen van verantwoordelijkheid; durven en leren door systematische reflectie
- **Verbondenheid** met elkaar en gestelde doelen; leren in veiligheid en dialoog

Zeven PvL kernconcepten in Samen Opleiden en Professionaliseren

Met daaronder de bijbehorende strategische keuzes.

Daar waar student staat wordt bedoeld: student, beginnende en ervaren leraren, lerarenopleider; waar hij staat wordt ook zij bedoeld.

Kernconcepten betreffende de ontwikkelrichting van de lerende:

- > **Ontwikkelen van de professionele identiteit**
  - De student ontwikkelt zijn professionele identiteit: Wie wil jij zijn als docent?
- > **Ontwikkelen van een onderzoekende houding en onderzoekend handelen**
  - De student ontwikkelt een onderzoekende houding door bij voortduring zijn eigen lespraktijk kritisch te evalueren en bij te stellen.
  - De student draagt bij aan het lerend vermogen van de school

Kernconcepten betreffende de werkwijze binnen Passie voor Leren:

- > **Vanuit congruentie en in co-creatie werken**
  - Lerarenopleidingen en scholen binnen het partnerschap geven in een doorlopende leerlijn gezamenlijk vorm aan (innovatief) leren en opleiden.
  - Congruentie in opleiden van leerlingen, studenten, beginnende en ervaren leraren en teams
  - Beleidskeuzes binnen Passie voor Leren getuigen van vertrouwen en lef
- > **Met kennis van zaken: bekwaam in opleiden**
  - De student wordt begeleid door opleiders en werkplekbegeleiders die coach zijn en kennis hebben van het opleidingscurriculum.
- > **Gebruikmaken van de eigenheid van de diverse leeromgevingen**
  - De student gaat diverse leersituaties aan die durf, creativiteit en pedagogische tact vragen.
  - De student maakt kennis met verschillende doelgroepen en daarbij behorende leervragen
  - De student doet ervaring op tijdens het werkpleklernen in innovatieve onderwijssettingen.
- > **Leren in een sociale context**
  - De student maakt deel uit van een gemeenschap van lerenden.
- > **Doelgericht leren vanuit persoonlijke leervragen**
  - De student stelt leerdoelen en realiseert deze middels (gekozen) passende leeractiviteiten in een persoonlijke leerroute.

Vanuit congruentie en in co-creatie werken

Passie voor Leren

Vanuit congruentie en in co-creatie werken

- ✓ Lerarenopleidingen en scholen binnen het partnerschap geven in een doorlopende leerlijn gezamenlijk vorm aan (innovatief) leren en opleiden
- ✓ Congruentie in opleiden van leerlingen, studenten, beginnende en ervaren leraren en teams
- ✓ Beleidskeuzes binnen Passie voor Leren getuigen van vertrouwen en lef

Leraren opgeleid in de context van het Samen Opleiden zijn beter voorbereid voor het beroep en blijven langer in het beroep werkzaam ¹. Door de samenwerking in het partnerschap is het mogelijk een diversiteit aan (nieuwe) kennis, kunde en contexten te combineren dienend aan het leren van komende en zittende leraren. De samenwerking draagt bij alle partners bij aan de ontwikkeling van een lerende organisatie.

Passie voor Leren ziet leren als een doorlopend proces, van docenten in opleiding, tot starter, tot ervaren docent en tot meester. Dit is de reden dat we samenhang beogen tussen alle leeractiviteiten in een doorlopende leerlijn en hier in co-creatie vorm aangeven.

De visie op leren van Passie voor Leren is doelgroeponafhankelijk en daarom streven we naar eenzelfde aanpak en benadering van leren en opleiden in alle geledingen.

Passie voor Leren wil een lerende organisatie zijn die vanuit eigenheid koers kiest.

Richtlijnen voor ontwerp leerprogramma's Passie voor Leren (werkplekleren, inductie):

- Leerprogramma's worden in co-creatie vormgegeven
- Er is samenhang tussen leeractiviteiten in een doorlopende leerlijn
- Er is sprake van structurele toetsing van de leerprogramma's aan visie Samen Opleiden en visie op leren

¹ Helms-Lorenz, M., Maulana, R., Canrinus, E., Van Veen, K., & Van de Grift, W., (2016). Teaching skills and transition smoothness of teachers educated in professional development schools in The Netherlands, Report of a comparison of secondary pre-service teachers working in professional development schools vs nonprofessional development schools over a period of three years in the Netherlands (Groningen).

Met kennis van zaken: bekwaam in opleiden

Passie voor Leren

Met kennis van zaken: bekwaam in opleiden

- ✓ De student wordt begeleid door opleiders en werkplekbegeleiders die coach zijn en kennis hebben van het opleidingscurriculum.

De begeleiders van Passie voor Leren begeleiden de student tot het stellen van leerdoelen en verleiden de lerende de lat steeds iets hoger te leggen en uit zijn comfortzone te treden en voorbij het huidige niveau van beheersing te gaan.

De begeleiders coachen niet alleen op activiteiten maar ook op het leerproces. Bij het leren spelen naast cognitieve ook emotionele, motivationele en onbewuste aspecten een rol ⁷. Passie voor Leren sluit hierbij aan met een krachtgerichte benadering. Pedagogische en didactische kennis, kennis over opleiden van leraren en over de beroepseisen helpen de begeleider en de student om van de werkervaring een leerervaring te maken.

Richtlijnen voor ontwerp leerprogramma's Passie voor Leren (werkplekleren, inductie):

- Begeleiders/coaches begeleiden studenten tot het stellen van juiste relevante leerdoelen en verleiden de student de lat steeds iets hoger te leggen
- Begeleider coacht op activiteiten en óók op leerproces vanuit een krachtgerichte benadering
- Begeleider heeft pedagogische en didactische kennis, kennis over opleiden van leraren en over de beroepseisen

⁷ Hoekstra, A., Beijgaard, D., Brekelmans, M., & Korthagen, F. (2007). Teachers Informal learning at the workplace. In Paper presented at the American Educational Research Conference Chicago: AERA.

Gebruikmaken **van de** **eigenheid van** **de diverse** **leer-** **omgevingen**

Gebruikmaken van de eigenheid van de diverse leeromgevingen

- ✓ De student gaat diverse leersituaties aan die durf, creativiteit en pedagogische tact vragen.
- ✓ De student maakt kennis met verschillende doelgroepen en daarbij behorende leervragen
- ✓ De student doet ervaring op tijdens het werkplekleren in innovatieve onderwijssettings.

Binnen het Samen Opleiden vindt Passie voor Leren het van belang een rijke leeromgeving aan te bieden voor een brede ontwikkeling tot docent. Kennis maken met verschillende onderwijsvisies, -settings, doelgroepen en niveaus en de diverse kanten van het docentberoep draagt bij aan het ontdekken en ontwikkelen van de eigen professionele identiteit.

Ervaring op doen in diverse settings zorgt voor een bredere inzetbaarheid en breder perspectief van de lerende.

Pedagogische tact, durf en creativiteit zijn belangrijke cultuurelementen op de diverse scholen van Passie voor Leren. Diepgaand leren komt alleen tot stand wanneer een diversiteit van leersituaties wordt aangegaan ⁸. Door gebruik te maken van deze verschillende culturen krijgen studenten de kans om zich juist op deze specifieke gebieden te ontwikkelen.

Richtlijnen voor ontwerp leerprogramma's Passie voor Leren (werkplekleren, inductie):

- Lerenden maken kennis met verschillende onderwijsvisies, -settings, doelgroepen en niveaus en de diverse kanten van het docentberoep
- Leersituaties worden aangeboden die durf, creativiteit en pedagogisch tact vragen

8 Ruijters, M. (2012) Double-loop learning – Schön en Argyris. In Ruijters, M. & Simons, R.J., Canon van het Leren, Amsterdam: Boom Uitgevers Amsterdam

Ontwikkelen van de professionele identiteit

Passie voor Leren

Ontwikkelen van de professionele identiteit

- ✓ De student ontwikkelt zijn professionele identiteit: Wie wil jij zijn als docent?

Leraar worden is veel meer dan het je eigen maken van extern geformuleerde competenties. *"....De leraar die je worden wilt, evenals de manier waarop je dat wenst te leren, komt primair van binnenuit. Het is vooral die persoonlijke kant van iemands professionele identiteit die aanzet tot leren en professionele ontwikkeling...."* ²

Passie voor Leren vindt het belangrijk dat ruimte wordt geboden en genomen voor de ontwikkeling van deze professionele identiteit. Dit gebeurt door in een doorlopende leerlijn professionele identiteit ² :

- helder te maken wat professionele identiteit is en waarom het belangrijk is dat zij een goed beeld krijgen van wie zij zijn en willen worden als leraar
- studenten bewust en expliciet te leren werken aan de ontwikkeling van de eigen professionele identiteit
- in te zetten op dialoog en coaching ten behoeve van het ontdekken van kernkwaliteiten, overtuigingen, waarden, dominante thema's en zingeving
- Leersituaties te creëren die spanningen oproepen ('constructieve fricties') bij studenten om hen actief aan te zetten tot het opdoen van bepaalde leerervaringen

Richtlijnen voor ontwerp leerprogramma's Passie voor Leren (werkplekleren, inductie):

- In de leerprogramma's is de doorlopende leerlijn professionele identiteit zoals hierboven beschreven duidelijk herkenbaar

² Pillen, M., Meijer, P. & Beijaard, D. (2016). Ontwikkeling van professionele identiteit. In Beijaard, D. (Red.), Weten wat werkt. Onderwijs onderzoek vertaald voor lerarenopleiders (pp. 37-45). Meppel: Ten Brink Uitgevers.

Ontwikkelen
van een
onderzoekende
houding en
onderzoekend
handelen

Ontwikkelen van een onderzoekende houding en onderzoekend handelen

- ✓ De student ontwikkelt een onderzoekende houding door bij voortdurend zijn eigen lespraktijk kritisch te evalueren en bij te stellen.
- ✓ De student draagt bij aan het lerend vermogen van de school

Passie voor Leren vindt het houdingsaspect en het onderzoekend handelen een belangrijk uitgangspunt binnen het Samen Opleiden en Professionaliseren. Leraren met een onderzoekende houding zijn nieuwsgierig, open, stellen kritische vragen en stellen vanzelfsprekendheden ter discussie ³. Deze houding is voorwaarde voor onderzoekend handelen van leraren die dagelijkse praktijkvragen beantwoorden door het systematisch gebruiken van gegevens uit hun praktijk ⁴.

Een onderzoekende houding is er niet vanzelf en moet gedurende het opleidingstraject en de beroepsloopbaan van de leraar actief ontwikkeld worden ³.

Passie voor Leren geeft dit vorm in een doorlopende leerlijn door:

- gerichte opdrachten in het curriculum van de opleiding, waarin bepaalde aspecten van de onderzoekende houding en het onderzoekend handelen worden geoefend (bv. perspectiefwisseling, evidence informed handelen)
- (structurele) reflectie, coaching en intervisie; reflecteren op het handelen in de praktijk en persoonlijke overtuigingen
- kennis te laten maken met onderzoeksvaardigheden door te participeren in onderzoek in verschillende fasen van de opleiding
- onderzoeksvragen voort te laten komen uit de praktijksituatie van studenten waar bij het onderzoek meerdere expliciete leercycli bevat
- de werkplekbegeleider de taak te geven de onderzoekende houding als onderdeel van de totale ontwikkeling te stimuleren en als er sprake is van ontwerponderzoek, als critical friend nauw betrokken te zijn bij het ontwerpdeel van het onderzoek

Richtlijnen voor ontwerp leerprogramma's Passie voor Leren (werkplekleren, inductie):

- In de leerprogramma's is de doorlopende leerlijn onderzoekende houding en handelen zoals hierboven beschreven duidelijk herkenbaar
- De dialoog over het onderzoek van de student met het eigen team, de sectie en de school wordt actief ondersteund

³ Bruggink, M., & Harinck, F. (2012). De onderzoekende houding van leraren: wat wordt daaronder verstaan? *Tijdschrift voor lerarenopleiders*, 33(3), 46-53.

⁴ Van der Steen, J. & M. Peters (2014). Onderzoekend handelen in de dagelijkse praktijk van leraren en docenten. In: *Tijdschrift voor lerarenopleiders*, 35 (1), 71-84.

Doelgericht leren vanuit persoonlijke leervragen

Passie voor Leren

Doelgericht leren vanuit persoonlijke leervragen

- ✓ De student stelt leerdoelen en realiseert deze middels (gekozen) passende leeractiviteiten in een persoonlijke leerroute.

Het leren van het beroep is in hoge mate een persoonlijk (geen individueel) proces ⁵. Om die reden wordt binnen Passie voor Leren uitgegaan van de leerbehoefte van het individu en wordt hem ruimte gegeven om zijn eigen keuzes te maken binnen de kaders van het beroep en/of de context van het leerprogramma cq professionaliseringsplan. Passie voor Leren stelt er belang in om ieder op een doelgerichte manier aan de eigen ontwikkeling te laten werken ⁶. Het stellen van de juiste relevante leerdoelen komt tot stand in overleg met de coach/begeleider.

Richtlijnen voor ontwerp leerprogramma's Passie voor Leren (werkplekleren, inductie):

- Er wordt uitgegaan van de leerbehoefte van het individu met ruimte voor eigen keuzes binnen kaders beroep en context leerprogramma

⁵ Leeferink, H. & Koster, B. (2016). Leren van ervaringen op de werkplek. In: Beijard, D. (red.). Weten wat werkt; onderwijsonderzoek vertaald voor lerarenopleiders. Pp.70 – 81.

⁶ Bronkhorst, L.H., Meijer, P.C., Koster, B. & Vermunt, J.D.H.M. (2014). Deliberate practice in teacher education. *European Journal of Teacher Education*, 37 (1), (pp. 18-34) (17p.).

Leren in een sociale context

Passie voor Leren

Leren in een sociale context

- ✓ De student maakt deel uit van een gemeenschap van lerenden.

Uit onderzoek blijkt dat interactie over praktijkervaringen studenten helpt om betekenis te geven aan hun ervaringen ⁵. Passie voor Leren organiseert hiertoe leersituaties zoals samenwerking met leerlingacteurs, het tweegesprek (met begeleider), reflectiegesprekken met peers, docentontwikkelteams, en leergemeenschappen (waarin deelnemers van leerling tot en met ervaren docent vertegenwoordigd zijn).

Richtlijnen voor ontwerp leerprogramma's Passie voor Leren (werkplekleren, inductie):

- In de leerprogramma's worden leersituaties zoals hierboven beschreven georganiseerd

5 Leeferink, H. & Koster, B. (2016). Leren van ervaringen op de werkplek. In: Beijaard, D. (red.). Weten wat werkt; onderwijsonderzoek vertaald voor lerarenopleiders. Pp.70 – 81.

